

:
:
:

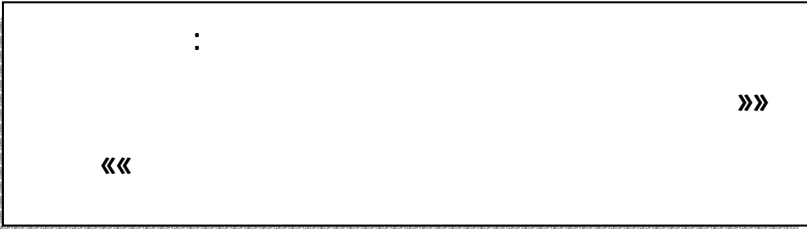
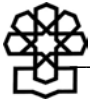
-
-
//:

:

»

«

:
:
:
:

معاهده منع سلاح‌های شیمیایی^۱ یک معاهده خلع سلاح چند جانبه و قانون‌ساز^۲ است که هرگونه تولید، انباشت، گسترش و به‌کارگیری سلاح‌های شیمیایی را منع می‌کند جمهوری اسلامی ایران طبق قطعنامه ۶۲۰ شورای امنیت از قربانیان سلاح‌های شیمیایی است که در فرایند تدوین و تکوین کنوانسیون سلاح‌های شیمیایی و در کمیته خلع سلاح نقش قابل ملاحظه‌ای داشته است و خواستار اجرای بدون تبعیض مفاد معاهده می‌باشد. سلاح‌های شیمیایی در زیر مجموعه سلاح‌های کشتار جمعی قرار دارد و پیامدهای منفی کاربرد آن به حدی است که سازمان ملل روز ۲۹ ژوئن (۸ تیر) را روز مبارزه با مواد شیمیایی و میکروبی نامگذاری کرده است.

معاهده منع سلاح‌های شیمیایی مشتمل بر یک مقدمه، ۲۴ ماده و سه ضمیمه می‌باشد که ضمیمه معاهده به سه قسمت مواد شیمیایی، بازرسی و تأیید و حفاظت از اطلاعات تقسیم می‌شود. معاهده CWC در اول نوامبر ۱۹۹۶ با عضویت شصت و پنجمین کشور نزد امین کنوانسیون^۳ (دبیر کل سازمان ملل) در ۲۹ آوریل ۱۹۹۷ (۹ اردیبهشت ۱۳۷۶)

1. Chemical Weapons Convention (CWC).

2. معاهدات قانون‌ساز Law – Making Treaties در برابر معاهدات قراردادی قرار دارد و به معاهداتی اطلاق می‌شود که پس از تصویب تعداد مشخصی از کشورها عام و فراگیر می‌شود که در رابطه با CWC تعداد لازم ۶۵ کشور می‌باشد.

3. Depository

مقدمه.....	۲.....
وظایف مرجع ملی.....	۴.....
اهداف لایحه.....	۴.....
پیشینه معاهده منع سلاح‌های شیمیایی از منظر حقوق بین‌الملل.....	۵.....
جایگاه قانونی معاهده منع سلاح‌های شیمیایی در جمهوری اسلامی ایران.....	۵.....
اصول کلی حاکم بر تدوین لایحه ناظر بر معاهده منع سلاح‌های شیمیایی.....	۵.....
بررسی مفاد کنوانسیون.....	۶.....
گفتار اول - نقاط قوت معاهده منع سلاح‌های شیمیایی.....	۶.....
گفتار دوم - نقاط ضعف معاهده منع سلاح‌های شیمیایی.....	۸.....
گفتار سوم - بررسی مواد لایحه.....	۱۰.....
ارزیابی لایحه و تبصره آن.....	۱۶.....
نتیجه‌گیری.....	۱۷.....

لازم الاجرا شد.

طبق ماده هشت معاهده مسئول اجرای کنوانسیون، سازمان منع سلاح‌های شیمیایی^۱ است که مقر آن در شهر لاهه هلند قرار دارد و از سه قسمت کنفرانس دولت‌های عضو، شورای اجرایی^۲ و دبیرخانه فنی^۳ تشکیل شده است.

لایحه ناظر بر اجرای معاهده منع سلاح‌های شیمیایی مشتمل بر چهار فصل و ۳۳ ماده توسط کمیسیون لوایح دولت تهیه شد و در تاریخ ۱۳۸۴/۴/۱۵ به تصویب هیأت وزیران رسید.

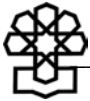
مطابق بند چهارم ماده هفت کنوانسیون جمهوری اسلامی ایران باید یک «مرجع ملی»^۴ را به عنوان مرکز تماس ملی جهت ارتباط مؤثر با سازمان و سایر دولت‌های عضو تعیین و تأسیس نماید. در ذیل ماده واحده الحاقی جمهوری اسلامی ایران به معاهده CWC تبصره‌ای توسط شورای نگهبان درج شده است که بیانگر ضرورت ایجاد یک راهبرد خروج از معاهده در صورت تهدید منافع عالی کشور می‌باشد.

تعهدات کشورها در قبال معاهده:

۱. عدم تولید، توسعه، انباشت و انتقال مستقیم و غیرمستقیم مواد شیمیایی ممنوعه،
۲. عدم استفاده از سلاح‌های شیمیایی،
۳. انهدام سلاح‌های شیمیایی و تأسیسات تولید آن در صلاحیت سرزمینی دولت عضو،
۴. تسلیم اظهارنامه‌های مربوط به سلاح‌های شیمیایی، تأسیسات ساخت سلاح‌های شیمیایی و صادرات و واردات مواد شیمیایی ممنوعه،
۵. ایجاد یک مرجع ملی به منظور ارتباط مؤثر با سازمان معاهده و دولت‌های عضو،

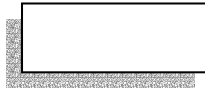
1. OPCW (The Organization for the Prohibition of Chemical Weapons)
2. Executive Council
3. Technical Secretariat
4. National Authority

۶. جلوگیری از تشویق یا زمینه‌سازی جهت هرگونه آمادگی نظامی برای کاربرد سلاح‌های شیمیایی.

۱. ایجاد نهادهایی برای ارتباط مؤثر با سازمان منع سلاح‌های شیمیایی،
۲. ارسال اظهارنامه‌های مربوط به صنایع شیمیایی و دفاعی کشور و مواد شیمیایی بر طبق جداول سه‌گانه،
۳. پذیرش، کنترل، نظارت، ساماندهی و تسهیل رفت و آمد تیم بازرسی،
۴. تدوین قوانین لازم برای اجرای تعهدات کشور در چارچوب کنوانسیون،
۵. سیاستگذاری، تنظیم و پیگیری حقوق جمهوری اسلامی ایران در قبال معاهده.

۱. تدوین یک قانون جامع ملی متناسب با قانون اساسی و منافع ملی کشور که قوانین تنبیهی و بازدارنده آن علاوه بر اشخاص حقوقی شامل اشخاص حقیقی واقع در صلاحیت سرزمین جمهوری اسلامی ایران نیز باشد،
۲. ایجاد یک چارچوب نظارتی مؤثر به منظور رعایت اصل حفاظت از اطلاعات محرمانه،^۱
۳. جلوگیری از پیامدهای سوء سیاسی و حقوقی ناشی از تأخیر در تصویب معاهده،
۴. تبیین یک چارچوب قانونی و مکانیسم نظارتی در رابطه با تولید، اکتساب، واردات و صادرات مواد شیمیایی مندرج در جداول سه‌گانه DOC^۲ و PSF^۳.

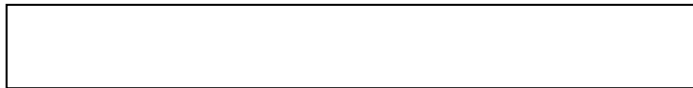
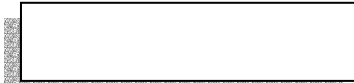
---

1. Handling of Confidential Information
2. Direct Organic Chemical
3. Phosphorous Sulfur or Flourine

۲. اصل اعتمادسازی و رعایت تعهدات بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران بر اساس حقوق معاهدات بین‌المللی،

۴. جلوگیری از ایجاد محدودیت برای مواد شیمیایی دو منظوره.^۱

مطابق بند «۱» ماده (۶) کنوانسیون؛ جمهوری اسلامی ایران حق توسعه، تولید، انتقال و مبادله اطلاعات علمی و فنی را در زمینه مواد شیمیایی زیر دارا می‌باشد:

الف) مقاصد صنفی، کشاورزی، تحقیقاتی، طبی، دارویی یا سایر مقاصد صلح‌آمیز.

ب) مقاصد حفاظتی، مشخصاً مقاصدی که مستقیماً به حفاظت در مقابل مواد شیمیایی سمی و حفاظت در مقابل سلاح‌های شیمیایی مربوط می‌گردد.

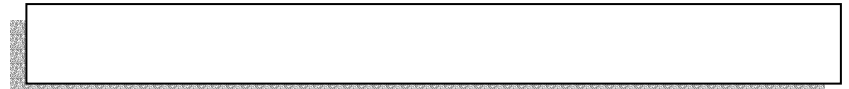
ج) مقاصد نظامی که ارتباطی به استفاده از سلاح‌های شیمیایی ندارند و بر خواص مواد شیمیایی به عنوان یک روش جنگی متکی نیستند.

د) اعمال قانون از جمله مقاصد ضداغتشاش داخلی.^۲

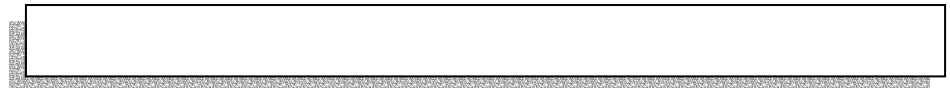
مطابق بند «۱۱» ماده (۶) کنوانسیون نبایستی محدودیتی برای توسعه اقتصادی، تکنولوژیک و همکاری‌های بین‌المللی دولت‌های عضو کنوانسیون در زمینه فعالیت‌های شیمیایی اهداف منع نشده به وجود آورد.

مطابق بند «۲۱» ماده (۸) کنوانسیون، کنفرانس سازمان منع سلاح‌های شیمیایی باید موجبات تقویت همکاری بین‌المللی در زمینه مقاصد صلح‌آمیز را مهیا نماید.

1. Dual Purpose Chemicals
2. Riot Control Agent

۱. پروتکل هفدهم ژوئن ۱۹۲۵ ژنو (۲۸ خرداد ۱۳۰۴)،
۲. کنوانسیون ممنوعیت توسعه تولید و انباشت سلاح‌های میکروبی و سمی و نابودی آن‌ها در ۱۰ آوریل ۱۹۷۲.

معاهده از سوی جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۲۳ دی ماه ۱۳۷۱ توسط وزیر خارجه وقت امضا شد. لایحه الحاق جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون منع سلاح‌های شیمیایی در تاریخ پنجم مرداد ۱۳۷۶ در دوره پنجم مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید و طبق اصل ۹۴ قانون اساسی در تاریخ ۱۳۷۶/۵/۸ مورد تأیید شورای نگهبان واقع شد.

جمهوری اسلامی ایران در تاریخ دوازدهم آذر ۱۳۷۶ به معاهده منع سلاح‌های شیمیایی ملحق شد و معاهده طبق بند ۲ ماده ۲۱ پس از سی روز یعنی در تاریخ دوازدهم آذر ۱۳۷۶ برای جمهوری اسلامی ایران لازم‌الاجرا گردید.

۱. جلوگیری از افشای اطلاعات محرمانه توسط تیم بازرسی و اشخاص حقیقی و حقوقی داخل کشور،
۲. نظارت دائم و مؤثر بر فعالیت تأسیسات شیمیایی تحت صلاحیت سرزمین جمهوری اسلامی ایران،

معاهده منع سلاح‌های شیمیایی هیچ کدام از کشورها را در زمینه بازرسی اتهامی مستثنا نکرده است و جمهوری اسلامی ایران نیز می‌تواند به صورت متقابل از کشور مدعی تقاضای بازرسی اتهامی را بکند.

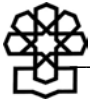
در بازرسی اتهامی هیچ کدام از اعضای تیم بازرسی نباید تابعیت دولت‌های متقاضی و بازرسی شونده را داشته باشند.

مطابق بند «۲» ماده (۱۶) کنوانسیون چنانچه جمهوری اسلامی ایران در اعمال حاکمیت ملی خود تشخیص دهد که حوادث فوق‌العاده‌ای مرتبط با موضوع کنوانسیون مصالح عالی کشور را تهدید می‌کند می‌تواند با اخطار قبلی ۹۰ روزه به شورای اجرایی، امین کنوانسیون و شورای امنیت سازمان ملل از کنوانسیون خارج شود چنین اطلاعیه‌ای باید حاوی بیان و شرح علل خروج از معاهده باشد.

طبق تبصره الحاقی شورای نگهبان، وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران موظف است در تمامی مذاکرات و در چارچوب سازمان کنوانسیون، اجرای بدون تبعیض و کامل کنوانسیون را به ویژه در زمینه بازرسی و انتقال تکنولوژی و مواد شیمیایی برای مصارف صلح‌آمیز پیگیری نماید و در صورت عدم تحقق شرایط فوق به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب شورای امنیت ملی مراحل خروج از معاهده به موقع اجرا شود.

تسریع در تدوین یک قانون جامع داخلی می‌تواند بیانگر عزم ملی و حکومتی برای مقابله با سلاح‌های کشتار جمعی باشد که پیامد مثبت آن افزایش اعتماد منطقه‌ای و نظام بین‌المللی نسبت به فعالیت‌های صلح‌آمیز صنایع شیمیایی و اتمی جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

براساس بند «۵» ماده (۸) و پیوست امور محرمانه، سازمان معاهده (OPCW) باید هرگونه اقدام احتیاطی را جهت حفاظت از اطلاعات محرمانه و طبقه‌بندی شده کشورهای عضو انجام دهد.

.

بعضی از کشورهای عضو معاهده مانند گروه استرالیا با کنترل صادرات ۵۴ ماده شیمیایی دوگانه محدودیت‌هایی را برای توسعه صنایع شیمیایی به وجود آورده‌اند زیرا حدود ۲۰ ماده شیمیایی فوق در جداول سه‌گانه معاهده وجود ندارد که پیامد آن وابستگی جمهوری اسلامی ایران به بعضی از کالاهای شیمیایی دو منظوره خواهد بود.

به علت تنوع تولیدات، پیشرو بودن صنایع شیمیایی و ارزش افزوده بالای آن‌ها، هرگونه محدودیت برای تولید، اکتساب و انتقال فن‌آوری مواد شیمیایی دوگانه می‌تواند دارای آثار منفی در توسعه اقتصادی کشور باشد.

.

بازرسی اتهامی به معنای بازرسی است که طبق درخواست یک دولت عضو مطابق بندهای ۸ تا ۲۵ ماده نهم کنوانسیون از هرگونه تأسیسات یا مکان واقع در سرزمین دیگر به عمل می‌آید. برای مثال ایالات متحده می‌تواند زمینه‌های بازرسی اتهامی را توسط دیگر کشورها فراهم آورد و با حضور خود در تیم بازرسی زمینه فشارهای سیاسی و نظامی را براساس ماده (۱۲) معاهده علیه جمهوری اسلامی ایران به وجود آورد. درخواست بازرسی اتهامی باید به مدیر کل شورای اجرایی تسلیم گردد و حاوی اطلاعات دقیقی در رابطه با «محل»، «مبادی ورودی»، نوع اقدام و فعالیت‌های ناقض معاهده باشد.

طبق ماده (۱۲) کنوانسیون چنانچه کنفرانس و شورای اجرایی تشخیص دهند که دولت‌های عضو در روند بازرسی همکاری نمی‌کنند می‌توان زمینه اقدامات دسته

جمعی و در مرحله بعد ارجاع به شورای امنیت را فراهم آورد.

براساس ماده (۲۲) کنوانسیون مواد معاهده تابع هیچ‌گونه حق شرطی^۱ نخواهند بود در حالی که ایالات متحده در راستای قانون اجرای ملی معاهده (بند «۱» ماده (۷)) برخلاف رژیم مربوط به تأیید و بازرسی و ماده (۱۲) کنوانسیون شرایط زیر را به اجرا در آورده است.

- ممنوعیت بازرسی نمونه‌ها در خارج از کشور

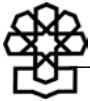
- محدودیت تعداد بازرسی‌های عادی از آمریکا

- عدم پذیرش بازرسی اتهامی به دلیل تهدید امنیت و منافع ملی

از مهم‌ترین آثار سیاسی این ماده آن است که جمهوری اسلامی ایران نمی‌تواند نسبت به وجود تبعیض‌ها و احیاناً تهدیداتی که در آینده برای آن به وجود می‌آید هیچ‌گونه شرطی را قید نماید.

طبق بند نهم ماده (۶) هر دولت عضو معاهده باید اجازه دسترسی تیم بازرسی به تأسیسات شیمیایی را مطابق آیین‌نامه پیوست بازرسی و تأیید فراهم نماید و آنان مطابق ماده (۲۹) کنوانسیون ۱۹۶۱ وین دارای مصونیت کارمندان سیاسی می‌باشند.

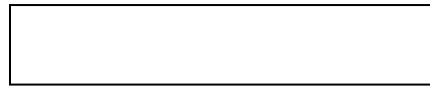
رژیم بازرسی معاهده به نحوی است که از یکسو تأسیسات نظامی دارای طبقه‌بندی و از سوی دیگر تمامی بخش‌های مرتبط با صنایع بازرگانی و شیمیایی را پوشش می‌دهد که می‌تواند سبب افشای بسیاری از اطلاعات محرمانه صنعتی، تجاری

و بازرگانی گردد که ارتباطی به اصول و اهداف معاهده ندارد. مطابق بند «۵۵» بخش دوم پیوست تأیید و اجرا چنانچه تیم بازرسی ضرورتی بداند باید نمونه‌ها را جهت تجزیه به آزمایشگاه‌های خارج از محل بازرسی انتقال دهد که احتمال دارد سبب افشای بعضی از اطلاعات محرمانه گردد.

۵. ترکیب شورای اجرایی سازمان معاهده در جهت منافع کشورهای توسعه‌یافته می‌باشد. بنابراین این امکان وجود دارد که ابزار «بازرسی اتهامی» - همانند مورد عراق - به عنوان یک ابزار سیاسی قدرت‌های بزرگ به ویژه آمریکا برای فشار بر جمهوری اسلامی ایران به کار رود.

۶. عدم تسهیل شرایط لازم تحقیق و توسعه^۱ توسط قدرت‌های بزرگ برای گسترش و انتقال فن‌آوری صنایع شیمیایی.

فصل اول لایحه شامل یک ماده بوده که در برگیرنده تعاریف و اصطلاحات لایحه می‌باشد که منطبق با تعاریف معاهده منع سلاح‌های شیمیایی تدوین شده و در آن نیازی به اصلاح و بازبینی وجود ندارد.

( )

- نظر به خطرات زیست‌محیطی مواد شیمیایی و تعهدات ایران برای رعایت استانداردهای لازم در مواد مختلف معاهده از جمله بند «۳» ماده (۷) مبنی بر: «هر

دولت عضو، باید در طول اجرای تعهدات خود در این کنوانسیون، بالاترین اولویت را برای حصول اطمینان از ایمنی مردم و حفاظت از محیط‌زیست قائل شده و با دیگر دولت‌های عضو در این زمینه به طور مناسب همکاری نماید». پیشنهاد می‌شود:

در ترکیب اعضای شورای عالی مرجع ملی مطابق بند «الف» ماده (۳) نماینده سازمان محیط‌زیست نیز گنجانده شود.

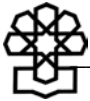
( ) ( )

در این مواد به «مالکان یا مدیران مسئول تأسیسات شیمیایی» تکلیف شده است اطلاعات خواسته شده را به دبیرخانه مرجع ملی گزارش کنند. از آنجا که استفاده از «یا» تعیین نمی‌کند که کدامیک از این دو مکلف به اجرای تکلیف هستند، بهتر است این امر به صراحت در قانون درج شوند.

همچنین این تکلیف برعهده مالکان یا مدیران «تأسیسات شیمیایی» نهاده شده است در حالی که تأسیسات دیگری همچون «تأسیسات منفرد و کوچک» نیز وجود دارند که مطابق بند «پ» بخش ۶ «پیوست تأیید» باید اعلامیه‌هایی درباره آن‌ها تنظیم و به سازمان معاهده ارائه شود. بنابراین برای ایجاد تکلیف گزارش‌دهی آنان نیز باید مقرره‌ای وضع شود.

( ) ( )

در این مواد اطلاعات درخواستی به تولید مواد شیمیایی آلی غیر مندرج در جداول سه‌گانه مربوط می‌شوند. مقایسه این مواد با جزء «الف» بخش ۹ «پیوست تأیید» حاکی از عدم تطابق کامل آن با مفاد تعهدات بر اساس معاهده است. از این رو پیشنهاد می‌شود متن این مواد به این شکل تغییر نماید:

( )

«در خصوص تأسیسات تولید مواد شیمیایی آلی مجزای غیر مندرج در جداول سه‌گانه پیوست معاهده که سالیانه بیش از (۲۰۰) تن از مواد شیمیایی آلی مجزای غیر مندرج در جداول را از طریق ترکیب تولید کرده‌اند باید اطلاعات مربوط به تولید، نام و مقدار محصول توسط [مالکان یا مدیران مسئول] به دبیرخانه مرجع ملی اعلام گردد».

( )

«درخصوص تأسیسات تولید مواد شیمیایی آلی مجزای غیر مندرج در جداول سه‌گانه پیوست معاهده که سالیانه بیش از (۳۰) تن از عناصر فسفر، گوگرد و یا فلئور را از طریق ترکیب تولید کرده‌اند، باید اطلاعات مربوط به تولید، نام و مقدار محصول توسط [مالکان یا مدیران مسئول] به دبیرخانه مرجع ملی اعلام گردد».

( )

در این ماده ممنوعیت افشای اطلاعات دارای طبقه‌بندی به لحاظ اهمیت تجاری و امنیتی ذکر شده است. طبق تعهد مندرج در بند «ع» ماده (۷) معاهده این تعهد عام و بدون قید «تجاری و امنیتی» است. لذا درج این قید تأثیری در تعهد یاد شده ندارد. همچنین حرف «و» قبل از «طبق مقررات» زائد است.

( )

از آنجا که طبق بند «۱۰» ماده (۴) معاهده دولت متعهد شده است در طول مدت حمل و نقل، نمونه‌برداری، ذخیره‌سازی و انهدام سلاح‌های شیمیایی، بیش‌ترین اولویت را برای حصول اطمینان از ایمنی مردم و حفاظت از محیط زیست قائل شود و حمل و

نقل، نمونه‌گیری، ذخیره‌سازی و انهدام سلاح‌های شیمیایی را مطابق با استانداردهای ملی ایمنی زیست‌محیطی انجام دهد و این تعهد در مواد دیگری از معاهده نیز تکرار شده است؛ بهتر است قبل از عبارت «منهدم خواهد شد» افزوده شود: «با رعایت استانداردهای ملی ایمنی زیست‌محیطی».

همچنین بهتر است چنان‌که مرجع برنامه‌های ملی حفاظتی، ستاد کل نیروهای مسلح تعیین شده است (ماده (۱۱) لایحه) برای تهیه طرح کلی انهدام طبق جز «پنجم» قسمت (الف) بند «۱» ماده (۳) نیز مرجع مشخصی ذکر شود. لازم به ذکر است مطابق بندهای «۱۲» تا «۱۴» بخش ۵ «پیوست تأیید» معاهده قبل از انهدام سلاح‌های شیمیایی باید نسبت به تعطیل آن‌ها اقدام شود که برای این منظور مقرره‌ای در قانون نیامده است.

( )

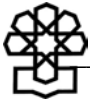
از آن‌جا که معاهده بسیار مفصل و تا حدودی پیچیده است بهتر است قانونگذار مقادیر مجاز برای انجام فعالیت‌های مشروع مطابق معاهده را برای مخاطبان قانون درج نماید. درج عبارت «مقادیر بالاتر از حد آستانه مندرج در معاهده» در ماده (۱۹) دارای ابهام است. چنین عبارتی در معاهده درباره بخش‌هایی از جدول ۲ و جدول ۳ آمده است (بند «۸» پیوست تأیید).

( )

کلمه اشخاص به صورت اشخاص حقیقی و حقوقی تغییر یابد.

( )

در این ماده «تأیید نماینده مجاز رئیس جمهور» ذکر شده است. آشکار نیست در

حالی‌که در شورای عالی مرجع ملی چند وزیر حضور دارند قانونگذار در این جا به طور خاص از نماینده رئیس جمهور نام می‌برد. به جای «اشخاص ذی‌ربط» (اشخاص حقیقی و حقوقی) ذکر گردد.

( )

در این ماده افراد مجاز برای شرکت در بازرسی از تأسیسات ذکر شده‌اند. بهتر است در همین جا ناظران نیز طبق بند «۱۲» ماده (۹) معاهده به افراد مجاز افزوده شوند.

( )

در تبصره این معاهده صدور «حکم بازرسی» ذکر شده است در حالی که طبق بند «۱۴» بخش یک پیوست تأیید معاهده صدور حکم بازرسی برعهده سازمان است.

( )

در این ماده مزایا و مصونیت‌های بازرسان ذکر شده است اما به انجام ندادن هیچ‌گونه سوء استفاده‌ای مشروط شده است. لازم به ذکر است اساساً مشروط کردن مزایا و مصونیت‌ها و جاهت قانونی ندارد و طبق معاهده اگر کشوری معتقد به سوء استفاده باشد این موضوع را به دبیرکل سازمان اطلاع داده و وی طبق بند «۱۴» بخش ۲ پیوست تأیید می‌تواند از مصونیت قضایی اعضای تیم بازرسی چشم‌پوشی کند در مواردی که این مصونیت را مانع اجرای عدالت بداند یا لغو آن به اجرای مقررات این کنوانسیون لطمه وارد نکند.

طبق بند «۱۵» بخش ۲ پیوست تأیید، ناظران نیز باید از مصونیت‌ها و امتیازات مشابه بازرسان به غیر از قسمت (ت) بند «۱۱» بخش ۲ پیوست تأیید برخوردار باشند. همچنین پیشنهاد می‌شود تبصره‌ای به این شرح به ماده افزوده شود:

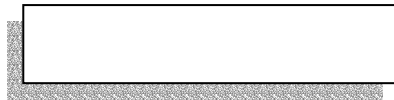

( )

با توجه به ضرورت حصول اطمینان از مجازات ناقضان قانون بهتر است ماده یاد شده به این شکل اصلاح شود:

«در صورت تخلف اشخاص از مقررات این قانون، دبیر دبیرخانه مرجع ملی مکلف است پس از تصویب کمیسیون تخصصی، رسیدگی به موضوع را از مراجع صالح قضایی درخواست کند».

تسریع در تدوین تصویب لایحه ناظر بر اجرای معاهده منع سلاح‌های شیمیایی به معنای عزم ملی و حکومتی جمهوری اسلامی ایران برای پایبندی به تعهدات بین‌المللی و ایجاد سازوکارهایی برای مقابله با توسعه سلاح‌های کشتار جمعی می‌باشد و علاوه بر جلوگیری از تولید و انباشت سلاح‌های شیمیایی در داخل کشور سبب افزایش نظارت مؤثر بر واردات و صادرات مواد شیمیایی ممنوعه می‌گردد لذا ضرورت دارد که قوانین و مقررات داخلی مورد نیاز برای حسن اجرای معاهده به تصویب برسد.

از طرف دیگر برای جلوگیری از تهدید منافع عالی کشور توسط مفاد معاهده در ذیل ماده واحده لایحه الحاق تبصره‌ای درج شده است که طی آن دولت موظف شده است در صورت تهدید منافع ملی کشور به پیشنهاد هیأت وزیران و تصویب شورای امنیت ملی، مراحل خروج از معاهده را به موقع اجرا نماید.

در تبصره الحاقی به معاهده بهتر است به منظور جلوگیری از پیامدهای سوء حقوقی و سیاسی نظر کمیسیون تخصصی مرجع ملی نیز در تصمیم‌گیری نهایی لحاظ گردد تا با منافع ملی منطبق‌تر باشد.

مزایا و مصونیت‌های یاد شده در این معاهده شامل اتباع ایرانی عضو گروه بازرسی نمی‌گردد.

بهتر است در بخش بازرسی ماده‌ای افزوده شود که در آن حق بازرسی بازرسان شورای عالی مرجع ملی از تأسیسات داخلی به صراحت تأکید گردد.

( )

بهتر است حداقل مجازات در قانون ذکر شود. لذا پیشنهاد می‌شود جمله آخر ماده به این شکل تغییر کند: «... به حبس از یک سال تا سه سال و پرداخت جزای نقدی از بیست میلیون ریال تا یکصد میلیون ریال محکوم خواهد شد».

( )

بهتر است حداقل مجازات در قانون ذکر شود. لذا پیشنهاد می‌شود جمله آخر ماده به این شکل تغییر کند: «... به حبس از دو سال تا پنج سال و پرداخت جزای نقدی از یکصد میلیون ریال تا پانصد میلیون ریال محکوم خواهد شد».

( )

بهتر است حداقل مجازات در قانون ذکر و با توجه به اهمیت قانون نقض شده جزای نقدی نیز به آن شود. لذا پیشنهاد می‌شود جمله آخر ماده به این شکل تغییر کند: «... به حبس از پنج سال تا پانزده سال و پرداخت جزای نقدی ریالی معادل سود حاصله و جبران خسارات ناشی از نقض قانون محکوم خواهد شد».

همچنین ضروری است در قانون گنجانده شود که مجازات موضوع این ماده نباید مشمول مرور زمان، عفو، تعلیق و تخفیف گردد.

با توجه به واقعیات محیط امنیتی جمهوری اسلامی ایران، به رسمیت شناخته شدن حق خروج کشورها براساس ماده (۱۶) معاهده و افزایش فشارهای تبلیغاتی و سیاسی علیه برنامه‌های صلح‌آمیز اتمی و شیمیایی جمهوری اسلامی ایران تسریع در تدوین و تصویب قانون جامع داخلی ناظر بر معاهده منع سلاح‌های شیمیایی می‌تواند سبب کاهش فشارهای سیاسی و تبلیغاتی کشورهای غربی علیه برنامه‌های صلح‌آمیز اتمی و شیمیایی جمهوری اسلامی ایران و کاهش اتهامات آنان در رابطه با تلاش ایران برای تولید و اکتساب سلاح‌های کشتار جمعی باشد و پیشنهادات ارائه شده ناظر بر تقویت محتوی و مضمون لایحه می‌باشد..

:

اظهارنظر کارشناسی درباره لایحه: «ناظر بر اجرای معاهده منع گسترش، تولید، انباشت و به‌کارگیری سلاح‌های شیمیایی و انهدام آنها»
Report Title: A Comment on "The Bill of The Execution of CWC"

: مطالعات سیاسی و مطالعات حقوقی

: مصطفی دلاورپور اقدم، فریده محمدعلی‌پور

: دکتر سیدمحمد طباطبایی، دکتر همایون حبیبی

: کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

:

:

۱. معاهده منع سلاح‌های شیمیایی «CWC»

۲. مرجع ملی (National Authority)

۳. بازرسی اتهامی (Challenge Inspection)

۴. ایران (IRAN)

: